

NIO ÅR PÅ NORRA LATIN

Om Norra Latin

Allmänt

Norra Latin hette egentligen "Högre Allmänna Läroverket för Gossar å Norrmalm". Skolan är sedan länge nedlagd, men den monumentala byggnaden finns kvar och tjänstgör numera som någon form av konferensanläggning.

Norra Latin var ett av de fem "stora" stockholmsläroverken. De andra var Norra Real, Södra Latin, Östra Real och Kungsholmens läroverk.

Läroverk var beteckningen för en skola som bestod av realskola och gymnasium.

Läroverken var statliga och ordinarie lärare hade kungligt förordnande – på gott och ont.

Norra Latin var ett läroverk för pojkar, men flickor togs in på slutet. Jag är nu ute på hal is, men jag kan tänka mig att flickor började tas in 1961 när den första enhetsskoleklassen togs in på Norra Latin.

Skolsystem

På min tid hade Norra Latin femårig realskola och fyraårigt gymnasium.

För att "komma in" på femårig realskola skulle man ha goda vitsord (betyg) från fjärde klass i folkskolan. Efter fyra år i realskolan, efter "fyr-femman", kunde man gå vidare till gymnasiet – förutsatt att man hade goda vitsord. Gymnasiet bestod av tre parallella linjer, reallinjen, latinlinjen och allmänna linjen. Efter två år delade sig linjerna.

Reallinjen spjälkades i matematisk gren och biologisk gren. Cirka två tredjedelar valde matematisk gren. Den biologiska grenen var tänkt för veterinärer, läkare, apotekare, tandläkare, dvs "vårdyrken". Den matematiska grenen ledde oftast till civilingenjör, universitetsfysiker, -kemister eller -matematiker.

Latinlinjen spjälkades i halvklassisk och helklassisk gren. Skillnaden var att på den helklassiska grenen lästes klassisk grekiska i stället för fördjupning i moderna språk. Bara några få elever valde helklassisk gren. Den var måhända avsedd för präster och "klassiker".

Allmänna linjen spjälkades i social gren och nyspråklig gren. Den sociala grenen läste t.ex. samma matematikkurs som reallinjens biologiska gren och var avsedd för socionomer, statsvetare och andra yrken där speciella kunskaper i t.ex. matematik och fysik inte var nödvändiga för högre utbildning. Den nyspråkliga grenen, vilken få elever valde, gav möjlighet till språkstudier utan att läsa det knepiga latinet.

De examina, vilka avlades vid Norra Latin var *realexamen*, vilken avlades efter fem år och *studentexamen*, vilken avlades efter åtta år. Realexamen motsvarade kunskapsmässigt det som idag kallas för "studenten". På många håll, men inte på Norra Latin, var realskolan fyraårig och den byggde då på sex år i folkskolan.

När skolsystemet stöptes om kring 1960 så fanns ett kort tag en treårig realskola, vilken också byggde på sex år i folkskolan. Om någon årskurs gick treårig realskola på Norra Latin minns jag dock inte.

Eftersom skolsystemet har ändrats i grunden sedan 1960-talet så har jag funnit det nödvändigt att ge ovanstående bakgrund för de som är födda senare än i början av 1950-talet.

Lokaler

När man gick in genom huvudporten under väggtexten i guld "Högre Allmänt Läroverk" Så fanns vaktmästeriet en trappa ned till vänster och kemilaboratoriet en trappa ned till höger. Vi elever var väl inte ned till vaktmästeriet annat än när vi skulle hämta några ammoniakdoftande kopior på någon skrift. Om man nu inte gick ned till vänster eller höger så fortsatte man en halvtrappa upp till bottenplanet. Innan man gjorde entré på bottenplanet så passerade man dörrar. Omedelbart till vänster hade kurator Sigge Bruce sin expedition. Det påstods att han var Stockholms förste skolkurator – sant eller inte vet jag inte. Jag vet inte heller vad han gjorde utom att administrera Norra Latins sommarhem. Jag var aldrig på sommarhemmet så jag lämnar det därhän. Inne på kuratorexpeditionen fanns en disk med en skylt – "om du inte har något att göra så gör det inte här". Vid disken kunde man hämta ut ett kort "befriad från morgonbön". Under mitt första läsår 1954-55 skulle elevernas föräldrar betala en terminsavgift om 50 kronor. Den togs dock bort till påföljande läsår. Till höger på bottenplanet gick färden till lärarnas kapprum och lärarrummet. Detta var helig mark och endast då man avlagt real- eller studentexamen fick man komma in där. På vägen till lärarrummen passerade man sköterskemottagningen. Hur ofta den var bemannad minns jag dock inte. Ibland, men sällan, gjordes en rudimentär läkarkontroll. Bortsett från personalhiss, lärarnas toalett och bibliotek, geografisalen samt elevrådets krypin så fanns klassrum där de yngsta eleverna gick. I trapphuset gick en trappa ned till matsalarna och elevbiblioteket. Plan två bestod i huvudsak av klassrum, aula och salar för specialämnena. Plan tre var lika som plan två, men här fanns ingången till aulans läktare. Vindsvåningen innehöll laboratorier och en slöjdsal. Gymnastikutrymmena, sal, omklädningsrum och lärarrum hade egen ingång från skolgården.

Mina år på Norra Latin

Jag började på Norra Latin i slutet av augusti 1954. Vi började då i klass "ett-femman". Tanken var sedan att jag skulle gå in på gymnasiet efter "fyr-femman", men mina betyg räckte inte till så jag fick gå "fem-femman" och ta realexamen och sedan kom jag galant in på reallinjen hösten 1959.

Man kunde gå från realexamen till "andra ring", dvs gymnasiets andra klass efter sommartentamina i historia och matematik. Det förutsatte också att man hade läst frivillig franska i "fem-femman". Jag tenterade dock inte utan gick in i första ring. 1963 avlade jag studentexamen.

Lektionstider

Dagarna var inrutade i följande mönster:

Morgonbön	08.10 – 08.25	måndag - lördag
Lektion	08.25 – 09.10	måndag - lördag

Lektion	09.20 – 10.05	måndag - lördag
Lektion	10.15 – 10.55	måndag - lördag
Lektion eller Lunch	11.05 – 11.45	måndag - lördag
Lektion eller Lunch	11.55 – 12.40	måndag - fredag
Lektion	12.50 – 13.35	måndag - fredag
Lektion	13.45 – 14.25	måndag - fredag
Lektion	14.35 – 15.15	måndag - fredag

Morgonbönen avhölls i aulan. Två dagar var exklusivt för realskolan, två dagar exklusivt för gymnasiet och två dagar gemensamt för realskolan och gymnasiet.

De som bodde i förorterna var oftast befriade från morgonbönen.

Det var alltså, på pappret, 39 lektioner i veckan. I realskolan var det någon enstaka håltimme medan det på gymnasiet nog var tre håltimmar i veckan.

Läsåret sträckte sig från c:a 26 augusti till c:a 6 juni. Jullovet var ungefär mellan 21 december och 7 januari. Dessutom var det ledigt en vecka i slutet av februari och en vecka vid påsk. Enstaka andra lov dagar förekom. Vad jag vill minnas så var det en så kallad idrottsdag per termin.

Realskolan

Klassen

Jag skrevs in i augusti 1954 i klass ett-fem a. Jag minns inte om det fanns tre eller fyra parallellklasser. Klassföreståndare var Wilhelm Rehnsfeldt, vilken vi hade i engelska. Han var bara extralärare och försvann från skolan efter ettan.

Under de fyra första åren i realskolan var vi 34-36 elever i klassen. Alla var som sagt pojkar födda 1943 och 1944. Jag kan tänka mig att 5-6 elever kuggades ut, fick gå om eller slutade realskolan, men det dök alltid upp någon ny elev.

I realklassen "fem-femman" var det bara två parallellklasser och vi var också färre, 28 stycken. I realklassen, som hade karaktären av uppsamlingsheat, var åldersspridningen större. Mina klasskamrater här var födda 1939-44.

Lärare

Många lärare passerade revy under de fem realskoleåren. Många var extra adjunkter och sökte väl ordinarie tjänster vid andra skolor.

Bland de jag minns var adjunkt Wängström i modersmålet och historia. Han bollade med pekpinnen så att den understundom for in i väggen. Han slutade efter några år och ryktet förtalte att han doktorerade och blev lektor i Skara.

I tvåan, trean och fyran hade vi licenciadjunkten Robert Bergelt i engelska. Han var född i slutet av 1800-talet och tillhörde definitivt den gamla skolan med kunskapskrav. Han hade vissa uttryck som han använde när vi översatte fel: "Ni ska piskas som hundar" och "Ut och plocka sten på åkrarna – här har ni inget att göra". Vi fick en gång per läsår fylla i en blankett där vi skulle ange hur lång tid vi hade lagt ned på läxläsning. Bergelt hittade blanketterna i katederlådan och såg att en elev hade skrivit 15 minuter på engelska läxan. Bergelt skrev omgående in en anmärkning i klassboken. "Ej läst engelska läxan". Det var inte tal om att kontrollera om eleven kunde läxan –

tidsuppgiften var någon vecka gammal. Bergelt var den ende av mina lärare som kunde örfila upp elever.

I trean, fyran och femman hade vi Malte Larsson i tyska. Han hade om möjligt ännu större kunskapskrav, vilket ännu visar sig när jag rabblar tyska prepositioner och oregelbundna verb. Han fick några år senare nervproblem, vilket ledde till hans död. Han var en bra lärare, om än lite kantig ibland, när jag ser det hela backspeglin. Han cyklade till skolan i ur och skur och förnyade varken kläder eller portfölj.

En Norra Latin-profil, som jag hade nöjet att ha i fem-femman var Edvard Thermaenius. Han var lektor i historia och hade professors namn. Han var klotrund och rökte cigarr, som han gärna lade i katederlådan och glömde bort. Han gick under namnet Volvo.

Anders Olson "Lill-Olle" hade jag i franska i fem-femman. Han var barnsligt förtjust i bordtennis, men blev bara god amatör. Sportjournalisten Bengt Grive har skrivit om honom i en av sina memoarböcker.

Rektor Sävborgs fru hade jag i engelska i fem-femman.

Vi började läsa kemi i fjärde årskurs och fick då adjunkt Madebrink. Vi hade honom både i kemi och fysik i fem-femman.

I musik hade vi Gösta Hådell. Göstas son Mats Hådell gick året efter mig. Han var aktiv i elevrådet och blev senare nyhetsuppläsare i TV. Tyvärr dog han ung. Gösta Hådell var ganska känd och uppträdde i TV några gånger.

I teckning med välskrivning hade vi (Åke?) Myrsmeden. Det var en yngre timid man, som påstods vara en god silversmed.

Slöjdläraren hette Åke Larsson. Det var en hygglig prick.

Gymnastiklärare i ettan och femman var den legendariske Åke Hammer, reservkapten på I15 i Borås.

Namn som Wedin (geografi i ettan), Flagerup (biologi), Rudholm (kristendom i ettan), Granberg (biologi), Magnusson (kristendom i femman) och Almgren (gymnastik) flimrar bara förbi.

Alla ovanstående lärare hade sina sidor, men ingen var elak.

Vi hade dock en lärare, vilken jag vill beteckna som elak. Det var adjunkt Gunnar Krook och han var matematiklärare under de fyra första åren. När vi började läsa fysik i trean blev han också vår lärare i detta ämne. Några minnen har etsat sig fast. En gång skrev han in sex-sju anmärkningar i klassboken för att eleverna inte kunde en detalj i en geometrisk sats. En elev, Grönwall, tog mod till sig och sade att så står det inte i läroboken. Efter kontroll fick Krook stryka ut alla anmärkningarna. Under två år hade han en idé om att han skulle sälja pennor och block till eleverna, men det slutade han (självman?) med. Krook hade en Chrysler New-Yorker så han behövde väl extra pengar. På meddelandekorten till målsman stod målsmans titel. En elev hade en mor som var

kansliskrivare. Krook påstod inför klassen att det stod på kortet att målsmannens yrke var kameldrivare. Jag träffade i början av 70-talet en son till en Norra Latin-lärare och han berättade för mig att Gunnar Krook var en av de lärare, som inte klarade övergången till den moderna skolan. Gunnar Krook var unik.

Läroämnen och lokaler

Allmänt

I ettan och tvåan fick vi betyg i: Kristendomskunskap, Modersmålet, Engelska, Historia med samhällslära, Geografi, Matematik, Biologi med hälsolära, Välskrivning/Handstil, Teckning, Musik, Gymnastik med lek och idrott samt Slöjd.

I trean tillkom Tyska och Fysik.

I fyran blev det två betyg i Modersmålet, svensk skrivning samt svenska språket och litteraturen. Kemi och Hemkunskap tillkom också.

I femman utgick Välskrivning/Handstil samt Hemkunskap. Frivillig Franska tillkom. 22 av 28 elever, däribland jag, läste franska.

I alla årskurser fick vi betyg i Uppförande och Ordning.

När det gäller lokaler nedan så gällde, frånsett matsalen, samma för realskolan som för gymnasietiden.

Klassrum

Varje klass hade sitt eget klassrum för "icke-specialämnena". I ett-femman hade vi fasta bänkar, men de skrotades och från två-femman var det bank plus stol. Bänkarna stod parvis. Klassrummet hade ett podium på vilket katedern stod.

Biologisal

Biogilektionerna avhölls i en särskild sal där bänkarna var fasta på en kraftigt "sluttande plan" så att även de som satt längst bak skulle kunna se de uppstoppade fåglarna eller vad det var som förevisades. Det fanns även en laborationssal "på vinden".

Fysiksal

Fysiksalen var arrangerad på samma sätt som biologisalen med ett laboratorium på vinden.

Kemisal

Kemisalen låg i källarplanet och var arrangerad som biologisalen. Laboratoriet låg dock också i källarplanet vägg i vägg med lektiosalen.

Geografisal

Det fanns en särskild sal för geografi. Den låg på bottenplanet vid lärarnas kapprum. Jag har dock inget minne av att vi nyttjade den annat än i fem-femman.

Teckningssal

En särskild sal för teckning fanns.

Musiksal

Musiksalen hade långa rygglösa bänkar och ett högt podium där det stod en flygel.

Slöjdsal

Sommaren 1956 inreddes en slöjdsal med virkesförråd på vinden. Vem som bar upp virket vet jag inte. Det fanns en hiss, men den var liten och rymde bara korta plankor. De två första läsåren hade vi slöjd i en lokal på Saltmätargatan, som låg 6-7 minuters promenad från vår skola.

Gymnastiksal

Gymnastiksalen låg under aulan och kunde delas upp i en stor och en liten del med en rörlig vägg.

Bibliotek

Det fanns ett elevbibliotek i källarvåningen, men det var lite frekventerat.

Aulan

I aulan hölls morgonbön och terminsavslutningar. Den tjänstgjorde också som skrivsal. Aulan hade ett podium och var dessutom var försedd med läktare.

Matsalar

I källarvåningen fanns två matsalar. Den ena var för realskolan och gymnasiet. Den andra var för gymnasister och lärare. De senare hade egna bord. Alla elever serverades mat vid en disk medan lärarna hade maten framställd i sin matsal. Det var bara ett fåtal lärare som åt i skolan.

Toaletter

Elevtoaletter fanns i envåningsrundeln utanför gymnastiksalen. Ingången var från gården. Förstamajtalarna stod alltså på skithustaket.

En anekdot

Jag vill gärna berätta en anekdot som idag inte är politiskt korrekt.

En dag i realskolan fick jag på en geografilektion följande fråga: "vilka negerstammar finns i Afrika?" Jag var dåligt påläst, men någon bakom mig viskade "bantunegrer".

Jag hörde dock fel och svarade "bambunegrer". Tablå!

Gymnasiet

Allmänt

På hösten 1959 började jag i gymnasiet. Många av mina klasskamrater från realskolan hade börjat året före då de gick direkt från fyr-femman. Jag vill minnas att jag var den enda från realklassen, som började i ring 1 b på reallinjen. En av realkamraterna, Sune Carlsson, tenderade upp i ring 2. Han omkom tragiskt kort därpå.

De flesta klasskamraterna kom från fyr-femman, men många kom också från andra skolor i Stockholm. Det fanns ju skolor, som bara hade realskolor, t.ex. Vasa Real. Vi var c:a 30 elever varav 18 valde matematisk gren i tredje ring.

Lärare

Den lärare, som sitter starkast i minnet, är adjunkt Carl Kavaleff och då inte bara för att han var klassföreståndare under alla fyra åren. Kavaleff var finlandssvensk och härstammade antagligen från en s.k. finare familj i Helsingfors. Vi hade Kavaleff i historia och modersmålet under alla fyra åren. Kavaleff förenade krav på eleverna med moderna undervisningsidéer. Jag får nog säga att han kanske var den bästa lärare jag har haft,

I engelska hade vi adjunkt Anders Slettengren. Hans undervisning gick lite väl mycket på rutin. Han infann sig till lektionerna med en sliten lärobok i fickan.

I tyska hade vi lektor Brita Hellenius-Olsson. Hon hade väl inte samma stringens i undervisningen som realskolans Malte Larsson och mina kunskaper förslummades väl lite.

I franska hade vi lektor Sven Fristedt. Han ansåg att det inte gick att lära oss språk eftersom vi inte läste latin. Han hade bacillskräck. Som pedagog var han i varje fall i franska inte särskilt stark.

Den lärare som vi hade de flesta timmarna för var adjunkt Olof Jagaeus, vår lärare i matematik och fysik under fyra år. Han var en bra lärare och får dela förstaplatsen med Kavaleff.

I kemi hade vi under fyra år lektor Volrath Adelsköld. Han var väl lite av en kuf.

Vi som gick matematisk gren läste biologi i två år för lektor Alf Liljefors.

I kristendom och filosofi hade vi lektor Alfred Haldar. Han var en mycket lärd man och var filosofie doktor och teologie licenciat. Det påstods att han var docent i assyriska språk vid Uppsala universitet. Han var lite akademisk och levde i sitt eget liv. Vid ett tillfälle frågade en elev om det fanns olja på Jesus' tid. Han höll då spontat ett 40 minuters föredrag om lampoljetillverkning under antiken. Sådana gymnasielärare finns inte idag.

I gymnastik hade vi i Ingemar Ingevik. Han var allsvensk fotbollsspelare i AIK, men avslutade sin aktiva tid som politiker.

Läroämnen och lokaler

I första och andra ring fick vi betyg i: Kristendomskunskap, Modersmålet/svensk skrivning, Modersmålet/svenska språket och litteraturen, Engelska, Tyska, Franska, Historia med samhällslära, Geografi, Matematik, Biologi med hälsolära, Fysik, Kemi, Teckning samt Gymnastik med lek och idrott.

I tredje ringens matematiska gren bortföll geografi och biologi med hälsolära. Tyska var frivilligt. Åtta av 18 elever, däribland jag, läste frivillig tyska.

I fjärde ring bortföll tysk frivilligkurs och franska.

I någon av de högre ringarna fanns en orienteringskurs i filosofi, men den var samordnad med kristendomskunskapen.

Vad avser lokalerna så gällde samma som i realskolan.

Salsskrivningar

Såvitt jag minns så hade vi från och med tre-femmans vårtermin till och med höstterminen i fjärde ring skrivningar i aulan tre gånger per termin i svensk uppsats, engelska och matematik. Så länge som vi läste tyska var det ämnet också med.

I gymnasiet tillkom fysik. Skrivtiden var normalt fyra timmar, men i gymnasiet var det sex timmar i svensk uppsats och matematik. Under dessa långa skrivningar serverades en mjölk tetra och en småfranska med ost. Placeringen i aulan var inte fri utan man tilldelades en plats. Man fick besöka toaletten och det var väl där som eventuellt fusk förekom, men det var nog inte vanligt. I varje fall hörde man inte om det.

I matematik och fysik fick man åtta tal att lösa. Tre rätt lösta tal gav ett B, dvs lägsta godkända betyg. Den som till äventyrs kunde lösa alla åtta talen fick A.

I moderna språk bestod skrivningen av *version*, dvs översättning till svenska och *tema*, vilket var en översättning från svenska till det främmande språket. I varje fall i real- och studentexamen kunde man i stället välja att skriva en uppsats om ett givet ämne, men knappast någon nappade på det. Ett grovt grammatikaliskt fel, t.ex. "I is" eller "Ich sah dem Lehrer" gav fem minuspoäng. En glosa som man inte kunde gav tre minuspoäng. Givetvis förekom fyra, två och ett minuspoäng för andra typer av fel. I realskolan gick gränsen för godkänt vid 20-23 minuspoäng i engelska och cirka 60 minuspoäng i tyska där vi fick brottas med Malte Larssons svåra skrivningar.

I svensk uppsats kunde man välja mellan c:a åtta ämnen. Ett par av dessa var "fria", t.ex. Mitt favoritlag i fotboll, Höger- eller vänstertrafik, för och emot. De andra var fackämnen, t.ex. Huvudtankarna i Paulus' brev till korinterna, Kemisk bindning, Doktor Glas – en analys. Hur långa uppsatser skrev vi? Ibland var tankarna tomma och det var svårt att få ihop något, men jag hade som rättesnöre att uppsatsen skulle innehålla minst 400 ord. Jag räknade dem alltid.

I alla ämnen skrev man först en kladd, som man renskrev med bläck. Figurer i matematik och fysik dög dock i blyerts. Vissa lärare godtog inte kulspeppenna utan det skulle vara reservoarpenna med "beständigt" bläck.

Vissa lärare var på hugget och man fick tillbaka den rättade skrivningen inom en vecka medan andra lärare kunde dra ut på tiden till tre veckor.

Undervisningen

Undervisningen i läroämnena var nog ganska typisk för den tidens läroverk. Vi hade lektioner, laborationer (fysik, kemi och biologi) och hemläxor. Det normala var tre-fyra läxor per dag fem dagar i veckan – till måndagar hade vi inga läxor. En av de lärare som körde en egen stil var Alfred Haldar. Hans lektioner var rena föreläsningar.

Det som jag särskilt minns var den drill i svensk grammatik som vi underkastades i realskolans första klasser.

I gymnasiet skulle vi läsa ett antal viktiga skönlitterära verk, vilka vi skulle recensera. Det hände också att vi fick analysera några tidningsledare för att kunna läsa dem kritiskt.

I realskolan var historia ett "rabbelämne" medan det i gymnasiet låg mer på källkritik och utredningar av historiska samband.

Språkundervisningen var stereotyp. Först förhöordes läxan. Sedan gick läraren igenom ett stycke i textboken varvid vi fick slå i grammatiken. Därefter blev det översättningsövningar på de nya grammatikparagraferna och slutligen tilldelades vi en ny läxa i textboken.

I fysik och kemi förevisade läraren ofta några enkla experiment (typ kattskinn med ebonitstav). I fysik var det i likhet med i matematik också räkneövningar.

Matematik var ett centralt ämne i gymnasiets två sista år. Vi hade sju veckotimmar i tredje ring och sex veckotimmar i fjärde ring. Huvuddelen, vill jag minnas, var analys. Deriveringar för att söka maximum- och minimipunkter i ekvationer. Även trigonometriska ekvationer hade, som mycket annat, en given plats.

Avslutningsvis så ska jag orda lite om "gymnastik med lek och idrott" som det hette. När vi började i ett-femman så uppmanades föräldrarna att anskaffa ett par svarta gymnastikbyxor, en gul ärmlös tröja och ett decimeterstort runt Norra Latin-märke. Det fanns duschmöjligheter, men det var rätt ovanligt att eleverna duschade.

Norra Latins skolgård tjänstgjorde som parkeringsplats under sommarlovet, men under skoltid användes den för friidrott, fotboll, bandy eller friåkning på skridskor. Det fanns också tidvis en ishockeyrink. Inomhus spelades handboll, basket och volleyboll. Kampsporter som brottning och boxning förekom, men sällan. Åtminstone i realskolans fyra första år var gymnastiken styrd och fristående övningar samt hopp över bock och plint var vanliga. Jag förmodar att dessa övningar lade grunden för betygssättningen. Simning förekom nog mest i realskolan, men rätt ofta. Centralbadet låg tvärs över gatan från skolan så det var nära. Bassängen var 25 yards lång. Alla badade nakna. Simkunnighet var viktigt.

I gymnasiet var aktiviteterna mer fria. Om halva klassen spelade volleyboll (sju-åtta i varje lag) så kunde den andra hälften sysselsätta sig med styrketräning, klättra i rep, boxas, brottas eller vad de nu var roade av.

Friidrotten bestod av följande grenar: sprint 60-80 m, fyra varv runt skolgården, kula samt längd- och höjdhopp. Särskilt fyra varv runt skolgården och skolhuset (c.a 1500 m) var en svettdrypande mara med en krävande uppförsbacke.

Idrotter som aldrig förekom var t.ex. tennis och bordtennis. Innebandy fanns bara inte. Några större skador drabbade väl ingen, men i samband med ishockey så fick några uppsöka sjukhus. Några skydd var det väl inte tal om vad jag minns.

En eller två gånger per termin var det hel eller halv idrottsdag. I realskolan var det då några gånger skytte. Vi fick ta oss till Stora Skuggans skjutbana och panga på med salongsgevär. Skjutledare var en farbror som titulerades löjtnant.

En gång, troligen i gymnasiet. Tog vi oss ut i de nordöstra förorterna för golfinstruktion. Jag minns detta därför att klubbens instruktör var en otrevlig och oförskämd herre.

En liten anekdot från realskolan kommer här.

En snörik vinter skulle vi åka skidor i de södra förorterna. En av eleverna, som bodde i innerstaden, anmälde att han inte hade några skidor. Kapten Hammer spände blicken i grabben och sade: Då tycker jag att du ska tala med din pappa att han köper dig ett par sekunda björkskidor!

Ferieläsning

I den gamla lärdomsskolan blev man inte automatiskt flyttad till högre klass/ring. Det förutsattes att man hade godkända betyg i centrala ämnen som matematik och språk. Ett BC i t.ex. tyska kunde dock kompenseras ett AB och ett BA i andra ämnen, dock ej i s.k. övningsämnen (musik, gymnastik, teckning och slöjd). Tre BA gick också bra. Om man hade två BC vet jag inte vad som gällde. Man kunde dock bara nyttja kompensation en gång. Det gjorde att man för säkerhets skull ferieläste och flyttningsprövade i ämnet i fråga strax före starten på höstterminen. Jag ferieläste engelska två år i realskolan. Jag vill minnas att vi läste dubbeltimmar tre dagar i veckan under c:a fyra veckor. Vi hade en lärare från Kungsholmens läroverk. Det var dock den ordinarie läraren (Robert Bergelt), som rättade provskrivningen.

Olyckor

Under min tid på Norra Latin hände två olyckor, som lät tala om sig. En elev, som hette Wahlberg, omkom i samband med en fäktningstävling i Finland. Den mest spektakulära olyckan, dock ej med dödlig utgång, hände under läsåret 1955-56. Eleven Björn Rune Alm föll genom glastaket ovanför den södra ljusgården och landade på stengolvet utanför mitt klassrum. Vad jag förstår så hade han klättrat ut genom ett fönster i fysiklaboratoriet. Fallet torde väl ha varit 10 meter – kanske något mer. Björn Rune skadades svårt och blev borta ett läsår och hamnade sedan i min klass.

Hans ena ben blev en decimeter kortare så han krängde våldsamt när han gick.

Under sin sjukhusvistelse hade han förmodligen läst om andra världskrigets sjöslag.

I varje fall så höll han flera föredrag i ämnet. Han var en duktig berättare och en glad fyr. Våra vägar skildes efter realexamen 1959.

Ur minnet

Juli 2013

Jan Hultqvist